

Az olvasóhoz

Sokan feltették már a kérdést, hogy miképpen formálódott a kissé szokatlan nevű csíkszeredai Kommunikációs Antropológia Munkacsoport, s a romániai diktatúra közepette miként tudott a csoport együttmaradni, dolgozni közel tíz éven át. Többféleképpen is válaszoltunk ezekre a kérdésekre, de mi magunk is éreztük, hogy válaszaink nem igazán meggyőzőek. E kötet anyagát rendezve támadt az a benyomásunk, hogy maguk az elkészített írások adhatják a leghitelesebb magyarázatot. Bár több folyóiratban, időszaki kiadványban, közösen összeállított kötetben közöltünk tanulmányokat, a tíz év alatt kijárt „második egyetem” történetét az un. TETT—cikkek tartalmazzák, hordozzák. A TETT (teljes nevén: Természet—Ember—Tudomány—Technika, a Bukarestben megjelenő A Hét negyedévi melléklete) a csoport tagjai számára nem csupán közlési lehetőséget jelentett, s talán elsősorban nem azt! Hiszen minden egyes TETT-szám ötlete egy-egy újabb témakört, s mindenekelőtt egy-egy újabb szakmai kihívást jelentett. Felszólítást, amely elképzelések megvitatására, cikk-témák felvetésére és bemutatására készítetett, s nem utolsó sorban az elérhető szakirodalom felkutatására és megbeszélésére. Nem túlzás azt mondani, hogy a csoport műhelymunkája az egymás után sorjázó Tett-témák nyomán formálódott. A gyakoribb eset nyilván az volt, hogy a csoport elképzelései csak részlegesen jelentkeztek az elkészült lapszámban, s a csoporttagok írásaiból is néhány jelenhetett meg. Mindez azonban nem tűnt zavarónak, mert közben már újabb téma került terítékre, újabb olvasmányok és elképzelések körül formálódtak a késő éjszakába nyúló szakmai eszmecserek.

A Tett—cikkek története tehát bizonyos értelemben a csoport története is. Történetünk eme szálának főszereplője pedig Rostás Zoltán, A Hét szerkesztője. Ő volt az, aki a csíkszeredai csoportot biztatva, majd később szellemi partnerként kezelve — s a Tett lehetőségeit a végső határig feszítve — a saját kultúrára irányuló antropológiai vizsgálódás számára keretet tartott fenn.

Lehetett volna a Tett-cikkekben többet el—, vagy kimondani? Mai szemmel nézve talán igen. Szakmai téren bizonyosan, ideológiai vonatkozásban is valószínű, bár burkolt polemizálásra a csoport tagjai nem törekedtek. Polemizáló volt az antropológiai társadalomszemlélet önmagában is, de „átment” a cenzúrán, mert nem használta a fölismerhető ellenzéki nyelvet. A játékról, az időről, a térről, a szabályokról, a képről, a hangról, a kapcsolatokról, a tárgyakról beszélve végső soron a hatalmi nyilvánosságból kizárt mindennapi „kis élet” szerveződési formáit elemezte. Nem csupán publicisztikai írások e kötet szövegei, hanem egyben tanulmányvázlatok is, nem egyszer szemléletes elemzések kíséretében. Közülük több kutatási programmá vált, esettanulmány formájában fogalmazódott meg.

Ez az összeállítás nyilván nem tartalmazhatja a több mint 25 lapszámban közölt 120—130 írást. Csak azok a szövegek kerültek bele a válogatásba, amelyek antropológiai megközelítésben tárgyalják az éppen soros témát, és csak azoknak a szerzőknek a szövegei, akik máig kitarítottak a „bennszülött antropológia” művelése mellett. Az írások által közvetített „történet” így minden bizonnyal célravezetőbb, hiszen a munkánk iránt érdeklődő olvasót főltehetőleg nem a csoport története, hanem a csoport antropológiai szemléletének története érdekelheti igazán. Ennek érdekében nem módosítottunk a szövegeken. A kronológikus sorrend, valamint az egyes cikkeknek keretet adó Tett-számok címlistája szintén a visszapillantást és a megítélést kívánja szolgálni. Ugyanakkor feltételezzük, hogy a közzétett szövegek az antropológia iránt érdeklődő egyetemi hallgatók számára — elemzés-technikai szempontból — módszertani anyagként is hasznosíthatók.

Budapest, 1992. augusztus

Biró A. Zoltán